

Utrikesdepartementet

Till: ud.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ud.fh@regeringskansliet.se

Datum

2025-05-12

Er ref:

UD2025/04787

Gemensamt remissvar från Exportkreditnämnden (EKN), Aktiebolaget Svensk Exportkredit (SEK), Swedfund International AB (Swedfund) och Business Sweden (gemensamt "Vi") över promemorian Ett nytt finansieringsinstrument för samhällsnyttiga och utvecklingsfrämjande projekt i låg- och lägre medelinkomstländer

Sammanfattning

Vi välkomnar förslaget att biståndsmedel ska kunna användas i kombination med exportfinansiering. Vi ser en möjlighet att genom det här finansieringsinstrumentet och den nya förordningen kunna erbjuda ett nytt stöd till såväl svenska exportörer som deras köpare.

Efterfrågan på det svenska instrumentet kommer att vara avgörande för att uppnå de mål som fastställts. För att ge största möjliga påverkan på samhällelig och ekonomisk utveckling i mottagarländerna, och på svensk export, bör instrumentet utformning därför främja effektivitet och användarvänlighet inom ramen för tillämpliga regelverk.

I punkt 1 nedan listas omständigheter som kan begränsa finansieringsinstrumentets användbarhet. I punkt 2-5 ges förslag på konkreta ändringar. Avslutningsvis en tolkningsfråga i punkt 6.

1. Finansieringsinstrumentets struktur och villkor

Den föreslagna strukturen beror delvis på givna förutsättningar som principer för bistånd och strukturen i det svenska exportkreditsystemet. När strukturen kombineras med kriterier som sträcker sig längre än vad som krävs enligt internationella regelverk finns en risk för att antalet projekt där biståndsmedel kan användas blir begränsat varpå instrumentet inte stärker den svenska konkurrenskraften i förväntad utsträckning.

1.1 Villkor om förutsättningar i mottagarlandet

Då biståndsmedel ska kombineras med en exportkredit och en exportkreditgaranti är det en förutsättning att SEK och EKN är öppna för långivning respektive garantigivning i aktuellt land. Det begränsar antalet möjliga länder. Se bilaga över länder.

De omfattande internationella reglerna för bundet bistånd har till syfte att motverka att biståndsmedel orsakar snedvridning av konkurrensen mellan olika länders exportföretag. Förutom att reglera vilka länder som får vara mottagare, hur stort biståndet måste vara och vilken upphandlingsprocess som ska användas av mottagarlandet, finns även kriterier för urval av projekt. Regelverket förutsätter att biståndsmedel enbart används i projekt där huvudsyftet är att skapa ekonomisk utveckling och välbefinnande i mottagarlandet.

Utöver dessa krav, innehåller förslaget ytterligare förutsättningar för att EKN ska kunna ge bundet bistånd.

1.1.2 Krav på demokratisk reformvilja

Vi noterar att EKN enligt promemorian ska välja projekt i länder vars ledning visar demokratisk reformvilja. Detta utgör ytterligare ett urvalskriterium, utöver de som följer av internationellt regelverk, och riskerar därmed att begränsa antalet utvecklingsprojekt och exportaffärer som kan stödjas med instrumentet.

Om endast projekt i länder vars ledning har en demokratisk reformvilja ska kunna komma i fråga är vår bedömning att konsekvenserna blir:

1. Ett begränsat antal utvecklingsprojekt och antal exportaffärer kan komma i fråga.
2. Otydlighet i när finansieringsinstrumentet kan användas eftersom demokratisk reformvilja är både svårt att objektivt fastställa och föränderligt över tid.
3. Hänsyn kan inte tas till att samhällsnyttiga projekt kan främja demokratiska strukturer och processer, oavsett landets lednings reformvilja.

Vi anser därför i första hand att en demokratisk reformvilja hos landets ledning inte bör vara en generell förutsättning för finansieringsinstrumentets användning. För det fall demokratisk reformvilja ska vara en förutsättning anser vi att EKN behöver ges tydliga instruktioner för hur denna bedömning ska göras. Exportföretagen måste tidigt kunna ges besked om finansieringsinstrumentet får användas i ett visst land eller inte. Att strukturera en exportkredit och en exportkreditgaranti av det slag som kan bli föremål för det föreslagna instrumentet kan ta lång tid, vilket ökar kraven på tydlighet och förutsägbarhet för exportörerna. Vi utgår från att bedömningen att kriteriet är uppfyllt ska göras vid beslutstillfället och inte vid en senare tidpunkt eftersom det kraftigt skulle urholka värdet av ett löfte om biståndsmedel för såväl

biståndsmottagaren som i riskbedömningen av exportkrediten och exportkreditgarantin.

2. Maximal kredittid

Vi föreslår att utbetalningsperioden för biståndsmedel förlängs genom att anpassas efter kredittiden för exportkrediter som utformas i enlighet med OECD arrangemanget.

Regeringens avsikt är att ingå ekonomiska åtaganden som möjliggör framtida utbetalningar av biståndsmedel under perioden 2026 – 2041. Därmed begränsas också kredittiden i exportkrediterna som delvis ska återbetalas med biståndsmedel till utgången av 2041, dvs. maximalt 15 år (inklusive lånets utbetalningsperiod) om transaktionen genomförs 2026, och 14 år om transaktionen genomförs 2027, och så vidare. Enligt OECD arrangemanget kan exportkrediter i vissa fall erbjudas med kredittid upp till 22 år. Andra länders erbjudande om bundet bistånd (som inte alltid är en kombination av biståndsmedel och ordinarie exportkrediter) kan sträcka sig ännu längre än så. I första hand innebär den jämförelsevis korta maximala kredittiden att svenska exportföretag inte ges samma möjligheter som utländska aktörer.

Ju kortare kredittid som kan erbjudas, desto större del av exportkrediten måste finansieras med biståndsmedel för att nå den grad av förmånlighet (koncessionalitet) som krävs enligt reglerna för bundet bistånd.

3. Privatägt kreditinstitut

Vi föreslår att institut med statligt ägande från annat land än Sverige inte ska exkluderas från medverkan i exportkredittransaktionen som kombineras med bistånd. Vidare föreslås att ett kreditinstitut med svenskt statligt ägande, inklusive SEK, ska få samarrangera en exportkredit som kombineras med bistånd under förutsättning att exportkrediten administreras av ett annat kreditinstitut.

Förutsättningen att biståndsmedel endast får utbetalas om ett privatägt kreditinstitut arrangerar och administrerar transaktionerna exkluderar även kreditinstitut med ägande av annan stat än Sverige. Då det finns exempel på sådana europeiska kreditinstitut med lång erfarenhet av det svenska exportkreditsystemet, innebär förslaget en begränsning av den krets av kreditinstitut som kan medverka i de biståndsrelaterade exportkredittransaktionerna. Därutöver bör det finnas en möjlighet för SEK att samarrangera exportkrediterna tillsammans med ett annat kreditinstitut som administrerar krediten.

4. Avtal och villkor samt utbetalning

Vi föreslår att avtal med biståndsmottagaren *får* ingås men att villkor för biståndsmedel även får regleras i ett ensidigt åtagande från EKN när det bedöms lämpligt och tillräckligt.

Genom att utbetalning sker till ett spärrat konto hos det kreditinstitut som administrerar exportkrediten hanteras risken att biståndsmottagaren använder biståndsmedlen till något annat än återbetalning av exportkrediten. I de fall inga andra villkor för fortsatt utbetalning av biståndsmedel bedöms vara nödvändiga är Vår uppfattning att det kan vara mer ändamålsenligt med ett ensidigt åtagande från EKN än med ett avtal med biståndsmottagaren. Det förenklar också processen. Vi föreslår därmed ökad flexibilitet kring valet att teckna avtal med biståndsmottagaren.

5. Uppföljning och utvärdering

Vi föreslår att den årliga respektive slutliga uppföljningen av hur väl instrumentet bidragit till samhällelig och ekonomisk utveckling och välbefinnande i det mottagande landet görs av annan än EKN. Det skulle både bidra till att objektivitet i uppföljningen inte kan ifrågasättas och till en effektivitetsvinst om expertis inom detta område som finns i andra delar av staten används för detta. För att uppföljningen ska kunna göras på ett relevant sätt är det av vikt att EKN ges en tydlig instruktion om vilka informationskrav som ska ställas mot olika involverade parter.

6. Mottagare av biståndsmedel

Vi noterar att regeringen uppmärksammat att biståndsmottagaren kan vara en annan stats regering, departement, myndighet eller annat offentligt organ, varför EKN avses tilldelas ett mandat att ingå en internationell överenskommelse med en annan stat. Mot bakgrund av denna skrivning har flera exportföretag frågat om privata aktörer, kommuner och statsägda bolag får vara biståndsmottagare. Vår uppfattning är att varken skrivningarna i den föreslagna förordningen eller promemorian utesluter privata aktörer, kommuner och statsägda bolag som biståndsmottagare, givet att övriga kriterier är uppfyllda. Uppräkningen av potentiella biståndsmottagare i promemorian bör i stället förstås som en bakgrund till det mandat att ingå internationella avtal som EKN avses att tilldelas. Om regeringens avsikt har varit att begränsa mottagarkretsen, emottas ytterligare vägledning i frågan.

Beslut om detta remissvar har fattats av EKN:s generaldirektör Anna-Karin Jatko, SEK:s verkställande direktör Magnus Montan, Swedfund:s verkställande direktör Maria Håkansson och Business Sweden:s verkställande direktör Jan Larsson.

Med vänlig hälsning,

Anna-Karin Jatko
EKN

Magnus Montan
SEK

Maria Håkansson
Swedfund

Jan Larsson
Business Sweden